

A

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon 1896. évi ápril hó 10-én

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND
egyházmegyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1896.

9-176

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon 1896. évi ápril hó 10-én

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyház-
megyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1896.

J E G Y Z Ö K Ö N Y V E

A bihari ev. ref. egyházmegye 1896. ápril 10-ikén
Nagyváradon tartott közgyűlésének.

Jelenvoltak:

Szabó Károly esperes és *Ritook Zsigmond* egyházmegyei
gondnok kettős elnöklete mellett:

a) *A tisztikarból:* Biró János, Csillag Lajos, Szemes László, Nádudvari Lajos ugy is mint közpénztárnok, Csák Máté, egyházi, Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád, K. Nagy Sándor világi tanácsbírák, dr. Fazekas Imre ügyész, Kocsis József lelkészgyámoldai pénztárnok, Eszenyi Sándor könyvtárnok, Zsigmond Ferencz és Sulyok István jegyzők, az utóbbi egyházmegyei levéltáros is.

b) *A lelkeszi karból:* Szigeti Elek, Rigó Lajos, Szalay Pál, Bokros Benedek, Kiss Antal, Major Gyula, Vadon Miklós, Doma Gyula, Nánási Imre, Zagyva Gyula, Leelőssy István, Bugyi Sándor, Bugyi Mihály, Szatmáry László, Hegedüs Ferencz, Józsa Gábor, Makai Károly, Surányi Lajos, Ungváry Gyula, Bélteki Géza, Karácsony Imre rendes lelkészek, Pazar Kálmán és Tóth József segéd lelkészek.

c) *A tanítói testületből:* Engi Ferencz, Eszenyi Károly, Telegdy Lajos, Juhász Károly, Mezey Imre, Szivaki Béla, Daróczi Dániel, Szabó Lajos.

d) *Az egyházak képviselőitől:* Kádár Mihály, és Füsüs Károly M., Keresztesről, Merzsány Elek Nagykerekiből, Pető Mihály Bojtról, Dajka Ferencz és Fekete János Pósalakáról, Füredi László és Némethy Károly Nagyváradról, B. Kocsis József Kis-Szántóról, Szücs Imre H.-K.-Pályiból.

Ezekén kívül számos hallgatók.

1. szám. Esperes elnök Istenhez emelt buzgó imádság és tartalmas beszéd után.

a közgyűlés tanácskozásait megnyitottnak nyilvánítja.

2. szám. Esperes imája s megnyitó beszéde
 egész terjedelmében e jelen jegyzőkönyvbe felvé-
 tetni határoztatik:

IMA: Örök Isten! mindenható édes Atyánk!
 Hozzád emelkedik hála s esdő imánk,
 Kit örök dicsőség s angyalok serege
 Környez s be nem foghat az egeknek ege.
 Óh mert míg Előtted ezer év csak annyi
 Mint egy rövid nap hirtelen múlása,
 Öröktől fogva van és fog is tartani
 Alkotó, örökösödő erőd kormányzása.
 Mi pedig mulandók vagyunk s életünket
 Bevégezzük, mihelyt azt Te úgy akarod;
 Míg élni engedsz is történeteinket
 Te igazgatod s be fedez vezérkarod!
 Magyar nemzetünknek ez áldott szép hazát
 Már ezer év előtt — jószágod szerzette,
 S hogy a keresztyénség üdvözítő tanát
 Ismeri és valja: mind kegyelmed tette
 Te védted a Magyart hogy oly sok ellenség
 Török, tatár osztrák és egyenetlenség
 El nem pusztította, sőt vezető lehet
 Sok ma is idegen nemzetiség felett.
 Te hoztad reá fel a hitjavításnak
 Fénylő napját, mikor beborult volt ege,
 A mikor Mohácsnál számára sirt ástak
 Pártos gyermekei s ellenség serege!
 A tiszta tudományt, a haza szeretetet
 Lelked erejével ma is Te terjeszted.
 Alkotmányos király s vezér férfiai
 Ma is jószágodnak kegyadományai.
 Óh légy áldva Atyánk! hogy ezer éven át
 Védted és áldottad a szép magyar hazát;
 Megőrizted ebben és folyvást fejlesztéd
 Evangéliomi egyházad életét!
 Pedig sok akadály gátolá utait
 Sok veszély környezé nemes szándékait,
 De kegyelmed ott volt szüntelen mellette
 Megvédte s utait folyvást egyengette.
 Ime most is azért keresünk Tégedet,
 Hogy közöljed velünk áldó kegyelmedet,
 Egyházunk ügyeit intézni adj erőt,
 Hogy előbbre vigyük a mint volt ezelőtt!
 Adj jó akaratot és okos értelmet,
 Egymást megérteni törekvő figyelmet
 Testvér szeretetet, kitartó türelmet,
 Minden jó szándékhoz kellő segedelmet.
 Hogy egy uj ezredév, sőt sok ezredévek

Hirdessék jólétét Árpádnak nemzetének,
 Abban a reformált Anyaszentegyháznak,
 Mit előhaladás s áldás koronáznak!
 Istenünk, jó Atyánk! Nálad a hatalom
 Áldás és kegyelem, végtelen irgalom:
 Jöjj hozzánk áldással s közöld irgalmadat:
 Fedezz be, védelmezz s mutasd jó voltodat,
 Hogy egyházunk s abban iskolák templomok,
 Lelkészek, tanítók s minden egyháztagok
 Legyenek áldottak, áldják szent nevedet
 Nyerjék s érdemeljék meg segedelmedet. Ámen.

Megnyitó beszéd:

Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!
 Méltóságos gondnok ur!

Benső örömmel és a kedvező isteni gondviselés iránt, mély hála érzettel üdvözlöm egyházmegyei közgyűlésünk minden tagjai, ezen nevezetes alkalommal, midőn édes magyar hazánk ezeréves fenállásának emlékűnnepi évében, először vagyok szerencsés a közgyűlést megnyithatni!

Ha vissza idézzük emlékezetünkbe édes hazánkban a hosszú ezer év alatt letolyt részben derűs, lelkesítő, nagyobb részben azonban borus, küzdelmet, sokszor aggasztó néha csaknem kétségbe ejtő — de mindenkor tanulságos történeteit, időszakait, a melyeken itt e magyar református egyházmegye közönségének nem szükséges elsorolni, mert hiszen ösmereteseek azok minden részleteikben mindnyájunk előtt: — azon tanulságot vehetjük, hogy e haza munkabíró s minden szép és jó iránt fogékony magyar népe, csak folytonos előre törekvő munkásság, összetartás és Istennek kedvező gondviselése által tarthatta fenn életét s fejleszthette az európai többi művelt népekkel egyenlő színvonalra műveltségét.

Ha pedig hazánk történetéből a minket közelebbről érdeklő utolsó négy századot gondoljuk át, a mely idő óta evangyeliomi reformált egyházunk e hazában él, még pedig a haza sorsával teljesen összeforrott együtt örvendező s együtt szenvedő életet, azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy egyházunk élete folytonos és nehéz küzdelem, mert egyik kezünkben az önvédelmi fegyverrel küzdve, a másikban az építési eszközökkel munkálkodva, tartjuk fent s viszszerű előbbre egyházunk életét. És ez a küzdelem még erősebbé, nehezebbé vált az újabb időben, a változott viszo-

nyok miatt! Kifelé az erős, hatalmas, gazdag és előjogokat élvező római katholicizmus türelmetlensége, minden vonalon meg ujuló támadásai miatt, befelé pedig a rendkívül sok terhek alatt görnyedő, az áldozatkészségben kimerüléshez közel álló egyháztagek szegénysége, az abból következő közöny tudatlanság, hitgyöngeség s maguknak a lelkészpásztoroknak is az anyagi gondok nyomása alatt megfélemlése, elbátortalanodása, sikertelen működése miatt! Viharok veszéllyel fenyegető viharok dultak egyházunk gyöngye hajója körül! A veszély és az egyházunkra s azzal édes hazánkra is váró nehéz megpróbáltatás jelen idején. Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! fogjunk munkához mind, egyházunk megmentésére! Első sorban ti kormányosok, érdemes lelkész-társaim tehetségeitek, hajlamaitok, s az adott viszonyok szerint vegyétek fel a harczot, küzdjétek munkálkodjatok hiven! ne légyen titeátok — a mint eddig sem volt — a lelkészi pálya az édes semmit sem tevés sine curája! — de munkálkodjatok ti is világi testvérek gondnokok, presbyterek és egyháztagek, mert Isten úgy segít ha magunk is munkálkodunk! ha pedig Isten velünk: nem lehet senki ellenünk!

Ugy ünnepeljük édes hazánk ezeréves fenállásának emlék ünnepi évét, hogy legyen ezen év, az újra ébredés, a kellő, eredményes munkásság új esztendeje, evangyeliomi reformált egyházunk s azzal édes Magyarhazánk boldogítására!

Ezen kijelentésem után, magamat jó indulatjukba ajánlva, van szerencsém a közgyűlést megnyitni.

3. szám. az egyházak képviselőiben megjelent képviselők:

beadott s rendben talált megbízó leveleik alapján igazoltakul jeletetnek ki.

4. szám. Pappszász Károly világi tanácsbíró, Dr. Miskolczy Ferencz és Dr. Várady Zsigmond világi jegyzők halasztást nem tűrő ügyeik miatt a közgyűlés tanácskozásai-ban részt nem vehetnek

távolmaradásukat a közgyűlés sajnós tudomásul veszi.

5. szám. Fel olvastatott esperes időszaki jelentése, a mint következik:

Nagytiszteletű s Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Édes Magyarhazánk ezeréves fenntartásáért és abban

evangyeliomi reformált egyházunknak csaknem négyszázados életéért, fejlődéséért, a kedvező Isteni gondviselés iránt érzett legmélyebb hálával kezdem el esperesi jelentésemet, hogy a mult 1895 évi augusztusi közgyűlésünk óta, egyházmegyénk élet mozzantairól számot adjak.

1. Az egyházakban tudomásom szerint béke van, amennyiben a békét megzavaró körülmény hozzám sehonnan sem jelentetett be. A lelkész és tanító urak hivatalos kötelességeik teljesítésén kívül, társadalmi téren is munkálkodnak. Olvasó körökben, felolvasások tartása által, vagy más egyéni hajlamaiknak, tehetségeiknek és a helyi viszonyoknak megfelelő módon, gyakorolják a belmissiót. Tóth József nagyváradai s. lelkész Ébresztő-jében, Lévai Mihály j. hodosi lelkész „Igazságtűkre“ czimű, a nazarénusuk tévelygéseit feltűntető népies nyelven irt füzetkeivel, egyházunknak hasznos szolgálatot tesznek. Azon reményben vagyok, hogy az egyházlátogatás fejlődésről, előhaladásról, szerezhet meggyőződést s tehet jelentést. A tanügyterén az iskoláztatás folytonosabbá tételére egyházmegyénk határozatai és Biharmegyei közigazgatási bizottságának rendelete, mely a községi bírókat és jegyzőket erélyes eljárásra, pontos ellenőrzésre kötelezte. hasznosnak bizonyultak. Az állam ugyan a tanítói fizetések közül, többet kiegészített 300 forintra évi segélyével — a melyeket külön is a közgyűlés elé fogok terjeszteni, — de azért a tanító hiány már aggodalmat keltő mértékben mutatkozik. Több állomáson oklevél nélküli ideiglenes tanítókat kellett kényszerítő szükségből alkalmazni, de félni lehet attól is, hogy ilyen ideiglenesen alkalmazhatók sem jelentkeznek, a mely körülmény kisebb egyházainkat, iskoláinknak községivé vagy államivá átváltoztatására kényszeríti.

2. Halálozás által a lelkészi karból, a folyó évi február 8-ikán, a 78 éves Kecskeméthy Lajos lessi agg szolgáját szólítá magához az Ur. A boldogult egyházmegyénkben 1848-tól két évig nagyváradai segédlelkész, — 1850-től két évig Kiss Szántón ideiglenes lelkész, — 1852-től Mező-Telkiben 13-évig, — 1863 től Fugyi-Vásárhelyen 18-évig, 1881 től Lessen 15-évig, haláláig mint rendes lelkész, összesen tehát 50-évig szolgált. Kötelességeit mindenütt és mindenkor pontosan, hiven teljesítette, rendszeretetéért s puritán egyszerűségéért, az érdemeit s jó akaratu működését elismerni

nem akaróktól, sok keserítést s kisebb állomásokba változásra kényszerítést türt, erős lélekkel. Hiv volt mind halálig. Legyen emlékezete áldott!

A tanítói testületben halálozás nem volt.

3. A belhivatalnokok között következő változások történtek:

a) a *lelkészi karban*:

1895. okt. 12. Pazar Kálmán szalacsi volt segédlelkész, Csák Máté nagyváradi lelkész mellé, rendben talált jeles bizonyítványai alapján segédlelkészül kibocsáttatott.

1895. okt. 17. Ablonczy Pál hittanszaki pályát végzett lelkészjelöltnek, püspöki felhatalmazás folytán, a csökmői segédlelkézségre s nagyfitanitóságra esperesi beleegyezés adatott.

b) a *tanítói karban*:

1895. szept. 3. Papp Gyula bojti fitanító Tyukodra távoztán elbocsáttatott.

1895. okt. 5. Fazekas Lajosnak a kismarjai leánytanító-ságban továbbra is ideiglenes minőségben alkalmazásra engedély adatott.

1895. okt. 7. Fejszés Márton bojti leánytanító Nábrádra távoztán, elbocsáttatott.

1895. okt. 7. Szabó Kálmán nagyszántói tanító Monostor-Pályiba menvén vissza, elbocsátást nyert.

1895. nov. 16. Borbély Lajos székelyhidi volt tanítónak Biharon a kis vegyes iskola tanítójául megválasztása jóváhagyatott.

1895. nov. 16. Daróczy Dániel h-k.-ujlaki volt ideiglenes segédtanítónak a nagy szántói vegyes iskola tanítójául ideiglenes minőségben alkalmazására engedély adatott.

1895. nov. 29. Varga Béla bihari volt tanítónak bojti fitanító énekvezérré választása jóváhagyatott.

1895. nov. 29. Zsigmond József okleveles tanítónak bojti leánytanítóul megválasztása jóváhagyatott.

1895. decz. 9. Szabó János régebben váncsodi volt tanítónak, néhai Boor Károly özvegye mellett, félévig, ideiglenesen helyettes tanítóul alkalmazása kényszerítő szükség-ből engedélyezett.

1896. jan. 13. Lévai István leánytanító Szalárdról — Békésre választatván elbocsáttatott.

1896. febr. 9. Pap Károly j. hodosi okleveles tanítónak szalárdi leánytanítóvá megválasztása jóváhagyatott.

1896. febr. 22. Gerencsér József sajó-szentpéteri okleveles volt tanítónak nagyvárad újvárosi orgonista kántorra választása jóváhagyatott

1896. febr. 23. Jónás Eliz püspöki-i ideiglenes tanító-nőnek, még egy évig állomásán maradhatására kényszerítő szükségből engedély adatott.

4. Mint emlékezetre méltó eseményt jelentem be, hogy a tiszántuli ev. református egyházkerület egyházi értekezlete, — a mint már előre jelezve volt, — egyházmegyénk központján Nagyváradon, épen itt e helyen, 1895. október 31-ikén megtartotta 2-ik gyűlését, a mely a kedvezőtlen esős idő daczára eredményesen sikerült. Részt vettek abban az 500-ra számítható, közeli és távoli vidékekről ide sereglett lelkészek: 36-an, világiak Nagyvárad város értelmiségéből felekezeti külömbség nélkül tekintélyes számban, sőt a vidékről a mezőkeresztesi, bihari, nagykereki és más egyházakból számos presbyterek és egyháztagok. Az értekezlet nagytiszteletű Szabó János békésbánsági esperesnek a nagyváradújvárosi templomban tartott nagyhatásu egyházi beszéde után, itt a teremben a belmissiói munkásságról, anyagi ügyeink rendezéséről, a lelkészképzésről, egyetemes egyházunkra nagy horderejű, nagy eszméket hozott felszínre s vittatott meg.

Midőn azonban ezen örvendetes eseményt bejelentem, be kell jelentenem az egyházi értekezlet nagytevékenységű egyházi elnökének nagy. Lukács Ödön nyiregyházai lelkész és felső szabolcsi esperesnek, a f. évi márcz. 1-jén váratlanul 56. éves korában bekövetkezett halálát. A kellemes, magával ragadó szónok lelkesítő szavai feledhetetlenek, a széleskörben apostoli buzgósággal s nagy sikerrel munkálkodott férfinak emlékezete üldött! Kérem emlékezetének jegyzőkönyvünkben is megörökítését

5. Az 1895. évi 40. sz. egyházmegyei határozat, az iskola mulasztások ügyében Biharmegye Alispánjának, — a 48-ik számú a köröznagyrévi állami iskolában a magyar ev. ref. vallásu gyermekek által is oláh dalok énekeltetése miatt, Biharmegye kir. Tanfelügyelőjének, — a 68. és 69. sz. határozatokat, a nagytótfalui követelések és h.-k.-ujlaki ingatlanok telekkönyvezése ügyében egyházmegyénk ügyészének idejében elküldöttem. Általában a hivatalomhoz érke-

zett felsőbb rendeleteket s utasításokat köröztettem, a nyomtatványokat és iratokat szétküldöttem.

6. Járványok miatt szünetelt a tanítás: Zsákán, roncsoló toroklob miatt két iskolában szept. 25-től — 20 napig, — Kis-Márjában vörheny miatt három iskolában október 25-től hosszab ideig, Pap-Tamásiban roncsoló toroklob miatt két iskolában november 24-től majd négy hónap.

7. A lelkeszi és tanítói testület, köri és egyetemes értekezleteiben, szakszerű eszmecseréit és közhasznú tapasztalat gyűjtéseit, ezen időszakban is folytatta.

8. Az országos közalap 1895. évi »Főtabelláját« és »Esperesi Naplóját« megtekintés végett a közgyűlés asztalára letettem.

9. Az esperesi hivatalhoz érkezett összesen 6817 frt 32 krt tevő különböző czélú pénzt küldeményeket, segélypénzeket, mind rendeltetési helyökre juttattam, azokról számadásomat az egyházmegyei számadásokat vizsgáló bizottságnak bemutattam s a bélyeges nyugtákat a kerületi pénztárnokhoz felküldöttem.

A közigazgatást egész éven át 18 körlevélben, 1633. iktatói és 1255. postakönyvi számok alatt intéztem.

Eljárásaimnak jóváhagyó tudomásul vételét, néhai Kecskeméthy Lajos és néhai Lukács Ödös emlékezetének jegyzőkönyvi megörökítését, Pazar Kálmán és Ablonczy Pál segédlelkészeknek bekebeleztetését, az utóbbinak a csökmői nagyfitanításában megerősíttetését, Varga Béla, Borbély Lajos, Zsigmond József és Pap Károly tanítók valamint Gerencsér József nagyváradi orgonista hivatalukban megerősítését kérve s magamat a közgyűlés jóindulatába ajánlva vagyok.

Kiváló tisztelettel

Nagykerekiben, 1896. ápril. 8.

Szabó Károly,

esperes.

A szokott nagy gonddal szerkesztett jelentést a közgyűlés egész terjedelmében jegyzőkönyvében felveszi, a jelentés külön intézkedést igénylő részeire vonatkozó határozatait a következő számba foglalja

6-ik szám. Néhai Kecskeméthy Lajos lessi volt lelkipásztornak, a puritán egyszerűségű sok jó akarattal s buz-

gósággal félszázadon keresztül hiven munkálkodott szolgának emlékezetét

jegyzőkönyvében megörökíti.

7-ik szám. Lukács Ödön nyiregyházai lelkipásztornak, a felsőszabolcsi egyházmegye nagytudományu és műveltségü esperesének, a tiszántuli egyházkerület egyházi értekezlete lelkes megvalósítójának, a protestáns öntudat apostoli buzgóságu erősítőjének emlékezetét

jegyzőkönyvében megörökíti.

8-ik szám. Pazar Kálmán szalacsi volt segédlelkésznek Csák Máté nagyváradi lelkész mellé segédlelkész vallás tanárul, továbbá Ablonczy Pál hittanszaki pályát végzett lelkész jelöltnek Bögs Lajos csökmői lelkész mellé segédlelkészül s egyuttal nagyfitanítóul, rendbentalált bizonyítványaik, illetve püspöki felhatalmazás alapján lett kibocsáttatásuk

jóváhagyatván nevezettek az egyházmegye kebelébe felvétetnek, utasítván főnökeik a szokásos bekebelezési díjaknak közpénztárba leendő befizetésére. Miről Csák Máté nagyváradi, Bögs Lajos csökmői lelkészek és Nádudvari Lajos közigazgatási pénztáros értesítetnek.

9-ik szám. Varga Bélának bojti fitanító s énekvezérré, Borbély Lajosnak bihari kis vegyes iskolai tanítóvá, Zsigmond Józsefnek bojti leánytanítóvá, Pap Károlynak szalárdi leánytanítóvá és Gerencsér Józsefnek nagyváradi orgonistává történt megválasztását

a közgyűlés megerősíti s utasítja nevezetteket, valamint az egyházakat is, a szokásos változási díjaknak közpénztárba leendő befizetésére.

10-ik szám. Olvastatott a lessi lelkészválasztás fogatatosítására kiküldött egyházmegyei megbizottak által felvett választási jegyzőkönyv, melyszerint a lelkészválasztásra jogosultak egyhangu nyilatkozata alapján, a nyilvános pályázat mellőzésével; Konrád Géza nagyváradi segédlelkész vallás tanár hivatott meg. Kapcsolatban vannak a vonatkozó okmányok.

Miután a választás az egyházi törvények szoros betartása mellett történt meg s az ellen a választásra jogosultak közül az egyházmegyei kiküldöttek előtt senki fel nem szállt; Konrád Gézát, amennyiben a törvény szabta határidő alatt a

választás ellen felszólamlás történni nem fog, a lessi egyházközség lelkészi hivatalában megerősíti s az egyházmegye kebelébe felveszi, utasítván úgy őt, mint, a választó egyházközséget a szokásos bekebelezési díjaknak közpénztárba leendő befizetésére.

II-ik szám. Következett a tárgysorozat szerint, az állandó számvizsgáló bizottság jelentése, az esperesi, lelkészgyámoldai, közpénztárnoki és könyvtárnoki számadások megvizsgálásának eredményéről. E szerint:

A) Szabó Károly esperes számadása:

	frt	kr
I. Állam segély	983	—
II. Közalap segély és Tőke-segély	795	—
III. Baldácsi alaphól	51	—
IV. Rendkívüli állam segély	120	—
V. Ref. segély-egyleti segély	150	—
VI. Missiói segély	400	—
VII. Tűzbiztosítási segély	40	—
VIII. Szatmári János tévedesből ide utalt segélye	30	—
IX. Aul Antal vizsgálati költsége	50	—
X. Egyházkerületi közigazgatási járulék . .	484	—
XI. Főiskola átalakítására	103	67
XII. Szuplikáczió váltságára	14	65
XIII. Felsőbb tanulók tápintézete	12	20
XIV. Szegény tanulók »	13	20
XV. A magyar prot. irodalmi társulatnak . .	11	51
XVI. A nagyváradai internatusnak	5	50
XVII. Daróczy J. és Bujdosónénak gyült segély	56	60
XVIII. Konventi jegyzőkönyvekre 1894—95 ápril.	24	20
XIX. Közpénztárba az 1895. évi visitatio után	561	59
XX. Lelkész gyámoldába » » »	1003	54
XXI. Könyvtárba » » »	82	—
XXII. Tanító testületnek » » »	127	96
XXIII. Tanító gyámoldába » » »	32	—
XXIV. Közalap pénz 1896. jan. 31-ig	1665	70

az esperesi számadás összes bevétele és

kiadása: 6817 32

B) *Kocsis József lelkész gyámoldai pénztárnok számadása:*

1. Bevétel	78456	40
2. Kiadás	73329	71
Maradvány	5126	69
A pénztár állása 1896 márcz. 1-én	62523	08
» » 1895. » » volt	60351	50
és így a pénztár állása növekedett	2171	58

C) *Nádudvari Lajos közpénztárnok számadása:*

1. Közpénztár.

Bevétel	10775	58
Kiadás	10661	49
Maradvány	114	09
A pénztár állása 1896. márcz 1-én	8215	49
» » 1895. » » volt	8375	20
és így fogyott a pénztár	159	71
azonban ha a hátrányban levő kamatok: 110 frt 32 kr. levonatnak a tényleges apadás csak	49	39

2. Tűzkármentesítő pénztár.

Bevétel	1326	31
Kiadás	1326	31
Szaporodás	45	84

3. Sorbán Jánosné Lukács Erzsébet alapítvány.

a) Iskolai alapítvány.

Bevétel	2025	30
Kiadás	2025	30
Szaporulat	62	82

b) Lelkész javadalmi alap.

Bevétel	1050	—
Kiadás	1050	—
A pénztár állása	1000	—

4. F.-Vásárhelyi ev. ref népiskolai alapítvány

Bevétel	1136	97
Kiadás	1136	97
Szaporulat	49	54

5. Lessi ev. ref. lelkészi javadalmi alap.

Bevétel	940	—
Kiadás	940	—
Maradvány	900	—

6. Köröznagyrévi missiói alap.

Bevétel	711	82
Kiadás	711	82
Alap állása	685	72

7. Zsákai lelkész javadalmi alap gróf Rhédei alapítvány.

Bevétel	439	10
Kiadás	439	10
Alap állása	420	—

D) Eszenyi Sándor könyvtárnok számadása.

Bevétel	582	83
Kiadás	543	44
Apadás	21	64

Mind ezen számadások, minden tételeikben kellőleg okmányoltaknak s helyesen össze-számoltaknak találtattak, a számvizsgáló bizottság véleményes javaslatának elfogadásával, helyben hagyatnak, számadó esperesnek, gyámpénztárnoknak, közpénztárnoknak, könyvtárnoknak az 1895—96-ik évi számadások terhe alól a felmentvény, a szokásos fentartásokkal megadatik s a számadások egyik példánya az egyházmegyében a szokásos uton közzétenni rendeltetik.

12-ik szám. Tudomásul vétel végett a tanító testület beterjeszti gyámoldai pénztárának számadását az 1895—6-ik évről, melyszerint kamatozó tőkéje: 10.170 frt 83 kr.

Tudomásul vétetvén, az egyházmegyei egyéb pénztárak számadásainak kapcsában megkööröztetik.

13-ik szám. Olvastatott Szemes László tanácsbirónak az egyházmegyei tanügyi bizottság elnökségéről lemondását tartalmazó indokolt beterjesztvénye.

A közgyűlés Szemes László lemondását sajnálattal tudomásul veszi és elfogadja s a tanügyi bizottság körében kifejtett buzgó ténykedéseiért elismerését nyilvánítja.

24-ik szám. Az egyházmegyei tanügyi bizottság elnöki teendőinek ellátására s kapcsolatban a tanügyi bizottság

szervezetének az egyházkerületi szabályzat keretén belül egyszerűsítésére

a közgyűlés a következő évre Esperest kéri fel és bizza meg.

15-ik szám. A tanácsbíróikar az egyházmegye 45—895 számú határozatával nyert megbízásából kifolyólag beterjeszti véleményes javaslatát az egyházmegyei számvevőszék szervezetét illetőleg. E szerint a szabályszerű egyházlátogatók, mint ambulans számszék, a helyszinén eszközlik a gondnoki és egyéb egyházközségi számadások megvizsgálását, a kifogásolt számadásokra nézve az érdekelt egyházi előljáráságoktól záros határidő alatti helyesbitést követelnek be; a számadások számszerű végeredményéről, a számvevőszék elnökéhez jelentéseket megtevén, ez a tanácsbírói karral, mint teljes számvevő székkal együttesen, a számadásokat helyben hagyási záradékkal látja el s egész eljárásáról mindenkor az egyházmegye őszi közgyűléséhez kimerítő jelentést terjeszt be.

A közgyűlés a tanácsbíróikar véleményes javaslatát mint a mely a vonatkozó törvény sérelme nélkül megvalósítható s eredményében teljesen kielégítő, elfogadja s esperest megbizza az e tekintetben szükséges további intézkedések megtételével.

16-ik szám. Az egyházmegyei közalap bizottság beterjeszti 1896. febr. hó 13—14-ik napján tartott tárgyalásairól felvett jegyzőkönyvét, az esperesi hivatalhoz utalt országos egyházi közalapi számadásokról, mely szerint:

1. Bevétel volt:	a) hátralék czimen	191	15
	b) f. évi járulék	1468	25
	c) tőketermészetű adomány . .		
	d) reform. ünnepi persely pénz .	6	30
	Összesen:	1665	70
2. Kiadás az 1895 egész év 1896 jan. 31. „		1665	70
Maradvány		—	—

Közgyűlés a közalap bizottság véleményes javaslatának elfogadásával Szabó Károly esperest a számadások terhe alól a szokásos fentartásokkal felmenti.

17-ik szám. Ugyancsak az egyházmegyei közalap bizottság, beterjeszti az 1896 febr. hó 13—14-ik napjain

felvett jegyzőkönyvét, a kebelbeli egyházaknak az 1896-ik évre az országos egyházi közalaphoz mily összegben járulásától készített bevallási ivaire vonatkozólag. E szerint az egyes egyházak járulékait, a szabályok szerint kiállított bevallási ivaik alapján a következőkben kéri megállapíttatni.

1. Ártánd	járulékát 1896-ra	33	frt	40	kr.
2. B.-Szentmárton	»	28	»	70	»
3. Bihar	»	75	»	30	»
4. Bors	»	39	»	70	»
5. Bojt	»	68	»	31	»
6. Csatár	»	38	»	30	»
7. Csökmő	»	94	»	10	»
8. Darvas	»	27	»	20	»
9. Fugyi	»	17	»	50	»
10. Fugyi-Vásárhely	»	15	»	40	»
11. Furta	»	69	»	60	»
12. Élesd	»	37	»	20	»
13. H.-K.-Kovácsi	»	27	»	80	»
14. H.-K.-Pályi	»	26	»	60	»
15. H.-K.-Száldobágy	»	28	»	10	»
16. H.-K.-Ujlak	»	35	»	50	»
17. Kis-Marja	»	59	»	80	»
18. Kis-Szántó	»	18	»	—	»
19. Kis-Jenő	»	17	»	10	»
20. Körös Nagyrév	»	17	»	70	»
21. Less	»	4	»	40	»
22. M.-Kakucs	»	7	»	30	»
23. M.-Telegd	»	54	»	10	»
24. M.-Keresztes	»	96	»	90	»
25. M. Telki	»	16	»	30	»
26. Nagy-Telki	»	45	»	—	»
27. Nagy-Szántó	»	14	»	40	»
28. Nyüved	»	17	»	—	»
29. Örvénd	»	28	»	—	»
30. Pap-Tamási	»	39	»	—	»
31. Pelbárhida	»	9	»	20	»
32. Pósalaka	»	10	»	90	»
33. P.-Told	»	36	»	90	»
34. P.-Ujlak	»	16	»	10	»
35. Püspöki	»	88	»	—	»
36. Siter	»	33	»	80	»

37. Szalárd	járulékát 1896-ra	57 frt 70 kr.
38. Szentjános	» »	44 » 90 »
39. Zsáka	» »	67 » 10 »
40. J. Hodos	» »	51 » 60 »
41. Váncsod	» »	54 » 90 »
42. Nagyvárad	» »	282 » 70 »

Kapcsolatban törölni kéri, H.-K.-Ujlak 18 frt 20 kr. és Nagyvárad, 137 frt 55 kr. behajthatatlanná vált hátralékát.

A közgyűlés a közalaphbizottság javaslatait elfogadja, az egyházak járulékait az 1896-ik évre a fenti összegekben megállapítja H.-K. Ujlak, 18 frt 20 krnyi és Nagyvárad: 137 frt 55 krnyi behajthatatlanná vált hátralékait törlésbe teszi.

18-ik szám. Egyházmegyei ügyész beterjeszti jelentését a Nagytótafalui leány egyháznak a kir. Tanfelügyelőség ellen fenálló hátralékos bér követelése tárgyában, melyszerint a megkísérlett kiegyezés kívánt eredményre nem vezetvén, az egyházmegye korábbi határozata alapján, a peres eljárást folyamatba tette.

Tudomásul szolgál.

19-ik szám. Ugyancsak egyházmegyei ügyész beterjeszti véleményes javaslatát a h.-k.-ujlaki egyház régi alkalmatlan faiskolájának eladása, más oldalról új tanítói lak és telek vásárlása tárgyában. Az eladást illetve vételt helybenhagyandónak s az egyházkerületre megerősítés végett felterjesztendőnek véleményezi, ha a telekvételt tárgyaló egyházközségi közgyűlési határozat s a vázlat rajzról hiányzó két aláírás pótlólag szintén csatoltatnak.

A közgyűlés az alkalmatlan faiskola eladását s új tanítói lakás és telek vételét s ezen új faiskola létesítését engedélyezi s hogy ezen ügy az egyházkerületi közgyűléshez megerősítés végett felterjeszthető legyen — utasítja a h.-k.-ujlaki egyházi előljáróságot a szabálytalanul egy lapon kiállított, a telekvételre vonatkozó egyházközségi közgyűlési határozatnak két külön íven, valamint a vázlatrajzról hiányzó két aláírásnak pótlására s esperesi hivatalhoz beküldésére. E hiányok pótlása után az esperes megbíztatik ezen ügynek az egyházkerületre felterjesztésével.

20 szám. A zsákai egyház előjárósága, az e yház-megye 41—1895 sz. határozata értelmében jelenti, hogy iskolái tul zsufoltságának elenyésztetése végett, intézkedéseket kezdeményezett, a mennyiben már vett egy iskolai czélokra szolgáló telket 1800 frt értékben. Tovább fejleszteni azonban e fontos ügyet addig nem képes, mig temploma megújításából s lelkészlaka építéséből még fennálló kötelezettségei kiegyenlítve nem lesznek

A zsákai egyház buzgó törekvése örvendetes tudomásul vétetik s a további lankadatlan tevékenység figyelmébe ajánltatik.

21-ik szám. A m.-keresztesi egyház beterjeszti az egyház-megye 72 1895. sz. határozata értelmében szerkesztett új egyházi adókulcsát s annak az 1896—1900 évekre megerősítését kéri. E kulcs szerint fizet személyadó czimen minden nagykoru és önálló egyháztag, 1 frt 50 kr. (Özvegyek és vegyes házasok, 1 frtot Továbbá az állami adó 100 frt-jáig fizet minden egyháztag állami, föld, házosztály, másodosztályu kereseti adó és ezek pótagói után 17 -ot A 100 forinton felüli adó összegek után: 2%-ot, megjegyzevén hogy az 50 kron aluli összeg: 50 krnak, az 50 kron felüli összeg: 1 forintnak kerekítettik ki. Végre a más községben lakó de ott birtokos ev. ref. vallásuak, a törvény 247. §-a értelmében, a személyadó leszámításával a birtokra kivetett 17%-ot adónak, 25%-át fizetik.

A közgyűlés az új adókulcsot az 1896-ik évvel kezdő öt évre megerősíti.

22. szám. A fugyi-i egyház kérelmezi: hogy egyházi adóját, az eddigi 4 osztály helyett, nyolcz osztályba osztva vethesse ki

A közgyűlés a fugyi-i egyház kérelmét figyelembe veszi és teljesíti

23-ik szám. Felolvastatott Karácsony Imre k.-n.-révi missiói lelkész jelentése az 1895-ik év két utóbbi negyedéről

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s utasítja missiói lelkészt, hogy a vallásos erkölcsi olvasmányok terjesztésében továbbra is buzgólkodjék s egyszersmind utazási naplóját ezentul a közgyűléshez is áttekinthetés végett terjessze be

24-ik szám. Következett a pelbárthidai egyház előljá-

róinak kérelme, a lelkeszi beszolgálás idejéről esedékes 13 frt 18 kr. gyámoldai illetéknek törlése iránt

A közgyűlés a pelbárthidai egyházat a 13 frt 18 kr. gyámoldai illeték fizetése alól felmenti; a jelzett összegnek törlésére gyámpénztárnokot utasítja.

25-ik szám. A pelbárthidai egyház kéri, hogy a lelkesz gyámoldától felvett 200 frt kölcsöne, mely most felmondattott, nála továbbra is meghagyassék.

Véleményezés végett a beadott kérvény a gyámolda pénztárnokának kiadatik, jelentése az őszi közgyűlésre bevértván.

26-ik szám. A zsákai egyház jóváhagyás végett betérjeszti földjeinek bérbeadásáról a felvett haszonbérís zerződést.

A szerződés jóváhagyatik.

27-ik szám. Zih Károly békés-szent-andrási tanító kéri »Népszerü egészségtanának« approbáltatás végett az egyházkerületi közgyűléshez ajánló felterjesztését. Kapcsolatban van az egyházmegyei tanügyi bizottságnak és a tanító testületnek véleményes javaslata. A jelzett művecskét mindkét tényező igen alkalmasnak mondja, mindazáltal approbáltásra nem ajánlja úgy a tanköteles gyermekekre mint a tanítókra nézve a most kötelezett tananyag nagy halmaza miatt, nem látván indokoltnak ismét egy új tankönyv bevértelét. Tekintettel azonban arra, hogy az egészségtani ismeretek már a népiskolákban is nélkülözhetlenek, javaslatba hozatik, hogy az egyházkerületi tanügyi bizottság figyelme kéressék fel e művecskére s arra, hogy kiadandó népiskolai olvasó könyvébe akár e füzetkéből, vagy ennek alapján, de kimerítő módon egészségtani olvasmányokat vegyen fel.

A közgyűlés a Zih Károly „Népszerü egészségtanát“ a véleményes javaslatok irányzatával öszhangzóan az egyházkerületi közgyűlés figyelmébe ajánlja.

28-ik szám. Esperes, a nagyszalontai egyházmegye esperese által szerkesztett egyházi vagyon könyv mintát elfogadásra ajánlja

A közgyűlés a bemutatott vagyonkönyv mintát elfogadja annak beszerzésével – a kebelbeli egyházak számára esperest megbizza.

29-ik szám. Felolvastatatott a 692—1896. sz. alatt

kibocsátott püspöki körlevél, mely a 1896 május hó 28-ikán kezdődő egyházkerületi közgyűlés főbb tárgyait megjelöli.

Tudomásul szolgál.

30-ik szám. Eszenyi Sándor egyházmegyei könyvtáros, a könyvtári alapról, a könyvtár állapota és használatáról jelent, kapcsolatban az Olasz Elemér fugyi-i földbirtokos által az egyházm. könyvtár részére ajándékozott 200 kötet elfogadása folytán a könyvtárban duplumban meglevő 14 kötetből álló 2 műre nézve indítványozza, hogy annak egyik példánya, az egyházm. tanítótestület könyvtárának ajándékoztassék.

A könyvtárosi jelentés tudomásul vétetvén, a kapcsolatosan beterjesztett indítványt az egyházm. közgyűlés magáévá teszi s határozatáról jegyzőkönyvi kivonattal a kebelbeli tanítótestületet értesíti

31-ik szám. A Nagyváradon felállítandó ev. ref. internátus ügyében, a f. évi márcz. 11-én tartott nagybizottsági ülés jegyzőkönyve kapcsán, az internátusnak felül vizsgált mult évi számadása, a mely ajánlatokból és alapítványi befizetésekből: 4255 frt 32 kr bevételt, s 83 frt 43 kr tényleges kiadást tüntet fel bemutatattik. A foganatosítandó építkezésre tekintettel egyidejűleg az internátus jelenlegi vagyonállagáról is előterjesztés tétetik, mely szerint a f. évi márcz. 9-ig tett különböző természetű ajánlatok összege, az utóbbi bejelentés óta 18962 frt 62 kr-ra emelkedett. Az ajánlatokból idáig befolyt s takarékpénztárilag kezelt befizetés, az időközi kamatckkal együtt 10742 frt 39 kr. s 2 darab értékpapir 150 frt névértékben. Az ajánlatok és alapítványokból a folyó és következő évekre esedékes követelés valamint az alapítványi kamathátralék 8506 frt 52 kr. vagyis a két utóbbi együtt 19398 frt 91 kr melyet az Egyházkerulettől 3 év alatt nyerendő 10 000 frt segély közel 30.000 frtra egészít ki.

Az egyházmegyei közgyűlés úgy az internátusi rendben talált mult évi számadást, mint az internátus vagyon állagára vonatkozó kimutatást örvendetes tudomásul veszi.

32-ik szám. Ugyancsak az internátus nagybizottsága, jóváhagyás és megerősítés végett a következőket jelenti be:

Az egyházmegyei közgyűlés 55—1895. sz. határozatával elfogadott internátusi tervrajzot több fontos és figyelemreméltó okból egy másik, úgy a paedagogiai mint az egészségügyi kívánalmaknak sokkal inkább megfelelő emeletes tervrajzzal cserélte ki; melynek keresztül vitele, igaz ugyan hogy jelentékenyebb áldozatot igényel az előbbinél, mennyiben a költség előirányzati végösszeg 35623 frt 82 krt tesz ki, — de az intézetnek a kedvező jövőben leendő tovább fejlesztését annál könnyebbé és csekélyebb összeggel lehetővé teszi.

A bemutatott s műszakilag átvizsgált és egészben kifogástalannak talált tervrajz elfogadása esetében az építkezést legkésőbb, a f. év őszén megkezdetni szándékozik. Annyival inkább, mert a fentebb hivatolt egyházmegyei végzésben kifejezett kívánsághoz képest, az internátusi telekrész jogviszonya, az egyházm. és a nagyvárad ev. ref egyházi elnökség között a következő föltételek mellett teljesen rendezve és az építkezés megkezdési idejére, felsőbb egyházi hatóságok által is remélhetőleg megerősítve leend. A nagyvárad egyház ugyanis a felajánlott telekrész haszonélvezeti jogát, az internátus és nőnevelés céljára minden időre engedélyezi s ezt az Egyházkerületnek mint jogi személynek javára bekebeleztetni engedi, a mely bejegyzett jogról az Egyházkerület, az érdekelt egyházmegyéket és a nagyvárad egyházat kötelező okirattal viszont biztosítani fogja. A nagyvárad egyház kötelezi továbbá magát, hogy az ezen telken levő épületeit, mindenkor csak egyházi és iskolai célokra használja és a mely pillanatban az internátusi képviselő hatóság és az egyház az említett régi épületek használata iránt egyetértésre nem juthatnak: joga lesz bármelyik félnek az elvileg elfogadott telek megosztást gyakorlatilag is oly módon keresztül vinni, hogy az internátus épületének a Nagy-Sándor utcára eső végéről az udvaron át végig vezetett vonalon a telket kerítéssel két részre elválasztani s a kerítést felemelni. Végül igéri hogy az internátusi telekrészt és épületet megterhelni nem fogja; sőt teljes megnyugvást helyez kilátásba arra nézve is, hogy a nem remélt, de rendkívüli körülmények által netalán bekövetkezhető esetben, a jelenleg fenálló 33.000 frtos nagykölcsönét, melyre az internátusi telekrész is lekötött, mindenekelőtt más egyházi ingatlanaiból egyenlitendi ki. Ha pedig az internátus vagy nőnevelő intézet

valamikor megszűnnék, vagy helyiségeit nem erre a célra használná fel: akkor a bekebelezett haszon élvezeti jog, a nagyváradai egyházra, a melynek tulajdon joga érintetlen marad — vissza szálland.

Az építkezési előmunkálatokat fenakadásnak kitenni nem akarván, kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy a végrehajtó bizottságot a magánuton való alkudozásra, mit az internátus pénzügyi viszonya és bevételi forrásainak természete is könnyen érthetővé tesz, — s előnyös és kedvező anyagi kilátások mellett, a nyilvános árlejtés mellőzésével a szerződés megkötetésére hatalmazza fel.

Végül az egyházmegyei közgyűlést az 1893. évi közgyűlés 11. sz. határozatában felajánlott alapítványnak kifizetésére felhívja.

Az internátusi épület tervrajzának indokolt megváltoztatását az egyházmegyei közgyűlés helyben hagyja s hozzá járul ahhoz, hogy az építkezés az új és szakszerűleg is helyesnek véleményezett emeletes tervezet szerint történjék. Az építkezésnek e f. év őszén leendő megkezdését a legnagyobb örömmel tudomásul veszi. Az internátusi telekrész jogviszonyának rendezésénél az egyházmegyei és a nagyváradai ev. ref. egyházi elnökség között létrejött s elvben már elfogadott megállapodási pontozatokhoz a maga részéről jóváhagyólag hozzá járul és az Esperest megbizzza, hogy az erre vonatkozó s később bemutatandó okiratot utólag megerősítvén, helybenhagyás és elfogadás végett az Egyházkerületre terjessze föl. Nádudvari Lajos közpénztárost ezennel megbizzza, hogy a tüzkármentesítési pénztárból felajánlott 1144 frt 46 krajczárt kitevő egyházmegyei alapítványi összeget, az internátus pénztárába a f. évi október 1-ig fizesse be. A végrehajtó bizottságot utasítja, hogy az internátus anyagi érdekeit tartva szemei előtt vagy a magánuton való alkudozás ha ez kedvező engedmények elérését helyezi kilátásba, vagy a

nyilvános árlejtés alapján szerződést köthessen, a melynek megerősítési jogát természetesen magának tartja fen.

33-ik szám. A tiszántuli ev. ref. püspöki hivatal a f. évi 99—173 és 221 sz. leirataiban a vall. és közokt. miniszter 44.086, 44.085—1895. számú értesítése folytán az Esperessel tudatja, hogy a nagyszántói, nyüvedi és pelbárhidai ev. ref. elemi iskoláknál Szabó Kálmán, Csóka György és Szücs Endre tanítók fizetésének 400 frtra leendő kiegészítésére az 1893. évi XXVI-ik t. cz. végrehajtása tárgyában kiadott »Utasítás« vonatkozó intézkedéseinek pontos betartása föltétele alatt 1895—6 tanévtől kezdve, öt egymásután következő tanévre, tanévenként: 78, 126, illetve: 192 frt államsegély engedélyeztetett, mely összeget a nagyváradi m. kir. állami adóhivatal 1897—1899-ig, bezárólag, minden év január havában, az 1894—5 és 1895—6-ik tanévre eső összegeket pedig 1896. januárban, az illető iskolaszékek elnökének szabályszerűen kiállított és a Tanfelügyelőség által láttamozott nyugtára fizeti ki.

Kapcsolatosan olvastatott a 118—1896. sz. püspöki értesítés, mely a vall. és közokt. miniszter 44.088 95 sz. leirata alapján a nyüvedi ev. ref. egyházhoz tartozó kügy-pusztai ev. ref. iskola felállítása és fentartására, okleveles tanító alkalmazása föltétele alatt engedélyezett évenkénti 300 frt államsegély megadását tudatván, az Esperest megbizza, hogy az illető egyház előljáróságával egyetértőleg, az állomás betöltéséről intézkedjék, és a megválasztott tanító díj- és oklevelét az alkalmazás napjának megjelölésével Biharvármegye közigazgatási Bizottságához tegye át.

A nagyszántói, nyüvedi és pelbárhidai ev. ref. tanítói állomások, illetve tanítók államsegélyezésére vonatkozó püspöki leiratok tudomásul vétetvén, a nevezett egyházak iskolaszéke ezuton is utasittatik, hogy az 1893 XXVI-ik t. cz. végrehajtása tárgyában kiadott »utasításban« foglalt kívánalmaknak minden tekintetben pontosan eleget tegyen.

A kügy-pusztán felállítandó ev. ref. iskolának államilag segélyezése és a segélyösszeg folyósításának a fentebb hivatolt püspöki

leirattal közölt föltételei tudomásul vétetvén elfogadtatnak.

34-ik szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet az országos ev. ref. lelkészi özvegy árva gyámintézeti tagsági díjak beszédésével megbízott pénzkezelő választása és a gyámintézeti ellenőrző bizottság megalakítására nézve, mint a melyek az egyházmegyei közgyűlés jogkörébe utaltatnak, azt az indítványát terjeszti fel, hogy a tagsági díjak beszédésével az Esperes bizassék meg, annyival inkább mert az országos gyámintézet összes ügyvitelét csaknem teljesen az esperesi hivatal eszközli és ez a megbízatás az Egyetemes Konvent által megállapított: „Kezelési szabályzat“-tal sem ellenkezik. A gyámintézeti ellenőrző bizottság pedig: Esperes, Szemes László és Sulyok István lelkészekből alakittassék meg.

A felhozott indokok alapján, az egyházmegyei közgyűlés, az országos gyámintézeti tagsági díjak beszédésével megbízott pénzkezelőül az Esperest megválasztja és a gyámintézeti ellenőrző bizottságot az indítvány értelmében Esperes, Szemes László és Sulyok István tagokból megalakítja.

35-ik szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet arra hivatkozva, hogy a lelkészeknek az országos gyámintézet pénztárába az állomásaik után beszolgáltatandó 10 százalékos belépési és 2 és $\frac{1}{2}$ százalékos évenkénti járuléka az 1894 év folyamán készült: „Jelentő ivenk-be fölvett adatok nyomán állapittatott meg, holott ezek a tényleges helyzetnek már, az egyházpolitikai törvények életbeléptetése által okozott anyagi veszteség és egynémelyik bevételi forrásnak csaknem egészen megszűnése miatt egy általában nem felelnek meg- és mert az akkori értékelés közelebbről egyházmegyéinkben, a lelkészeknek magasabb megadóztatásával voltaképen a kebelbeli gyámolda megerősítését czélozta, kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az Egyházkerület útján a Konventtől a lelkészi állomásoknak újabb értékelését és az országos gyámintézeti járulékoknak a szerint leendő megállapítását ismételten és hathatósan sürgetni méltóztassék.

Az egyházmegyei közgyűlés teljesen méltányolván a kérelemnek különösen azt az indokát, hogy a lelkészi javadalmak az újabb egyházpolitikai törvények életbe léptetése óta csaknem

mindenütt figyelemre méltó veszteséget szenvedtek s e veszteségért a lelkészek mind-
eddig nem kárpótoltatván, az 1894. évi »Je-
lentő iverk« adatai a tényleges állapotnak ma
már valóban nem felelnek meg. Azért az egye-
temes lelkészi értekezlet kérelmét pártolólág
azzal terjeszti föl az Egyházkerületre, hogy
a lelkészi állomásoknak újabb értékeléseit és
az országos gyámintézet járulékainak ezen az
alapon történendő megállapítását a Konvent-
től kieszközölni kegyeskedjék.

36. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet pártoló
felterjesztése alapján olvastatott ez egyházmegye tanítótes-
tületének, az országos kiállítás alkalmával Budapesten tar-
tandó tanügyi Congressuson való részvétel céljából 3—4
tanítónak a közpénztárból segélyezése tárgyában benyújtott
kérvénye.

Az egyházmegyei közgyűlés, bár a terv-
be vett tanügyi congressusról ezuttal valami
kiválóbb és különösen a népoktatás elébb vi-
telére marandóbb becsü alkotásokat nem
vár és nem remél: mindazáltal a közművelő-
dés szempontjából is fontosnak tartja, hogy
magát az országos kiállítást felekezeti tani-
tóink közül minél többben megtekintsék és tanul-
mányozzák. Figyelembe vevén azon több irá-
nyu kedvezményeket, a melyek ily célból a
néptanítók részére kilátásba helyeztetek; a
közpénztár nehéz helyzetére tekintetel a kér-
vényezés és pártoló felterjesztés elől ridegen
elzárkozni nem akarván; 50 forintot a tanító-
testület elnökéhez oly feltétel alatt juttat el,
hogy az elnökség belátása szerint egypár
jelesebb tanító között egyenlően ossza föl, a
segélyezetteknek köteleességökké tétetvén, hogy
ugy a Congresszuson, mint a kiállításon szer-
zett tanulmányaikról ide jelentsenek. A se-
gély összegnek szabályszerű nyugtára való
kifizethetőségéről Nadudvari Lajos közpénztáros
valamint a folyamodótanítótestület elnöksége
jegyzőkönyvi kivonaton értesittetnek.

37-ik szám. A f. évi ápril hó 9 én tartott egyházmegyei egyetemes lelkészi értekezlet, pártolás végett azt az indítványt terjeszti föl, hogy az országos kiállítás Igazgatósága vagy a közlekedésügyi m. kir. Miniszter az Egyházkerület közbenjárásával minél előbb kerestessék meg és kéressék fel, hogy a kiállítást megtekinteni szándékozó lelkészeknek és családjaiknak legalább némi utazási kedvezményt nyújtson.

A méltányos és különösen lelkészeink korlátolt anyagi helyzetével kellően indokolható indítványt az egyházmegyei közgyűlés pártolólag felterjeszti, kérvén az Egyházkerületet, hogy legalább az utazási kedvezmény megnyerése tárgyában az illetékes helyeken minél rövidebb idő alatt lépéseket tenni méltóztassék.

38-ik szám. Olvastatott az egyetemes lelkészi értekezletnek a néhai Kecskeméti Lajos volt lessi ev. ref. lelkész özvegyének Deák Zsuzsánna nagyváradi lakosnak gyámdíj igény érvényesítése — valamint Acs Endre m. kakucsi lelkésznek, mint az árva Kecskeméti Berta és Kecskeméti Margit gyámjának évi segély nyeres tárgyában benyújtott kérvényükre vonatkozó véleményes felterjesztése.

Mivel kérvényező Kecskeméti Lajosné Deák Zsuzsánna nagyváradi lakos, saját állítása szerint csak közel 4 évig élt együtt férjével, az utóbbi időben pedig attól különválva folyvást Nagyváradon tartózkodott, tehát az özvegyi gyámdíj igény kellő megvilágítása s a kebelbeli gyámoldai alapszabály 17 vagy 18 §-ának fent vagy fent nem forogása elbírálhatása végett, a kérvény ügyésznek azzal adatik ki, hogy a nagyváradi ev. ref. lelkészi hivatalól Kecskeméti Lajos és Deák Zsuzsánna esketési, valamint a házas felek között ugyancsak itt mezejtett békeltetésről lelkészi bizonyítványt szerezvén be, ez ügyben a következő gyűlésre jelentsen. Ezuttal az árvák nevében beadott kérvény elintézése függőben hagyatik, Miről egyház-

megyei ügyész és folyamodók jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

39-ik szám. Náger Miklós darvasi, Karácsony Imre k.-n.-révi, Doma Gyula fugyi-i, és Major Gyula paptamási-i lelkészek, az egyházmegyei gyámoldával szemben fenálló kötelezettségeiknek a 61—1895. sz. egyházmegyei közgyűlés végzésében kilátásba helyezett kedvezmény elvesztése dacára sem téven a kitűzött ideig eleget, az egyetemes lelkési értekezlet az egyházmegyei közgyűlést oly értelemben keresi meg, hogy nevezett adósoknak a mulasztás írásos igazolása mellett, tartozásuk rendezésére a f. évi október 1-ig még egyszer határidőt adni, ennek be nem tartása esetén pedig a 61—1895 sz. végzésében foglalt kedvezmény elvonását s egyidejűleg tartozásuknak egyházi közigazgatási uton leendő behajtását elrendelni kegyeskedjék.

Nevezett adós lelkészek felhivatnak, hogy kötelezettségek teljesítésének elmulasztási indokait az esperesi hivatalnál igazolni s gyámintézeti tartozásuknak a f. évi okt. 1-ig, hiány nélkül eleget tenni igyekezzenek. Ellenkező esetben Kocsis József gyámoldai pénztáros utasittatik, hogy tőlük a 61—1895 sz. egyházmegyei végzéssel megerősített kedvezményt vonja meg; ügyész pedig e tartozásnak illetékes uton történendő behajtására a törvényes eljárás haladéktalanul indítsa meg.

40-ik szám. Zagyva Gyula pelbárhidai lelkész, az egyházmegyei gyámoldába való belépés kötelezettsége alul az 51—1895 sz. egyházmegyei közgyűlési határozattal fölmentetvén, a gyámolda részére befizetett egy évi járulékának visszafizetését kérő s az egyetemes lelkész értekezlet által pártolólág fölterjesztett folyamodványát

az egyházmegyei közgyűlés méltányosnak és teljesíthetőnek találván, Kocsis József gyámoldai pénztárost, az 51—1895 sz. végzés alapján nevezett lelkész beszédett egy évi járulékának teljes egészében való vissza fizetésére utasítja.

41 szám. A szentjánosi ev. ref. egyháznak az 52—895 sz. egyházmegyei végzés megváltoztatásával a Micske pusztára vissza csatolása tárgyában, figyelemre méltó indokokkal tá-

mogatott kérvényét az egyetemes lelkészi értekezlet teljesíthetőnek találván, pártolással felterjeszti.

Az egyházmegyei közgyűlés részint a Micske pusztának a szentjánosi anyaegyházhoz való közelsége, mely az itt élő és többnyire szentjánosi illetőségű hitsorsosokat, úgy gyermekeik iskoláztatása, mint más egyéb egyházi szolgálatok igénybe vételénél egyenesen a kérvényező egyházra utalja, részint arra a körülményre tekintettel hogy vissza csatolás következtében a püspöki-i anyaegyház semmiféle anyagi veszteséget nem szenved, a szentjánosi egyház és hivatalnoka ellenben jelentékeny fizetés csönkulástól óvatnak meg: a Micske pusztának vissza csatolását ezennel engedélyezi, annyival inkább mert egyházi fontos érdekek megsértésével a szórványoknak az egyházakhoz való beosztásánál ezeknek politikai közigazgatási hovatartozandóságát az újabb egyházpolitikai törvények életbe léptetése után, kötelező irányelvül el nem fogadhatja. A szentjánosi és püspöki-i ref. egyházak e határozatról értesíttetnek.

42-ik szám. Olvastatott főtitzt. Püspök urnak a magyar Haza ezredéves állami életének megünneplése tárgyában 646—1896 sz. a. kibocsátott magas röptű s lángoló hazaszeretetről tanuskodó körlevele, a melynek értelmében a f. évi május hó 9-ikén hitfelekezetünk minden iskolájában millenáris iskolai ünnepségek, május hó 10-ikén pedig buzdító alkalmi beszéddel hálaadó isteni tisztelet tartandók.

Kapcsolatosan olvastatott ugyancsak a püspöki hivatalnak 665 és 672—1896. számu az Espereshez intézett levele melyben a vall. és közokt. m. kir. Miniszter 704—1896 eln. sz. megkeresésére hivatkozással, tudatja hogy népiskoláink iskola székei és tanítói az illetékes tanfelügyelőség útján felszólítottak hogy magyar Hazánk ezer éves fennállásának a tanítók és tanulók által ültetett millenáris emlékfák és facsoportok ültetése által, annál emlékezetesebbé tenni igyekezzenek, megbizván egyszersmind, hogy a vezetése alatt álló iskolaszékeknek és tanítóknak hasonló irányu utasítást adjon.

A magyar haza ezeréves fennállásának

megünneplése tárgyában kibocsátott püspöki körlevelet az egyházmegyei közgyűlés tudomásul vevén, azt úgy tárgya mint formai szépségénél fogva, egész terjedelmében fölvenni elhatározta. A lelkészeket és tanítókat pedig utasítja, hogy a jelzett napokon az alkalmi istenitisztelet és iskolai ünnepségek megtartásában, a körlevél érzelmében pontosan eljárni buzgólkodjanak és minden lehető elkövessenek, hogy az a tántorithatlan hűség és hazaszeretet, a melylyel épen ev. reform. egyházunk ezt a bérce övezte szép hazát úgy jó, mint balsorsban, mindenkor oly bensőleg átölelte a magasztos ünnepélynek megfelelő módon nyilatkozzék meg

Az esperest egyidejűleg felkéri, hogy a Millenáris emlék-fák és facsoportok ültetésére vonatkozó tanfelügyelői felhívást a hatáskörébe tartozó iskolaszékek és tanítók főként pedig a lelkészek figyelmébe hathatóan ajánlani sziveskedjék.

Püspöki körlevél. 646—1896 sz. A tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspökétől. Magasztos érzelmek — szivbeli benső öröm, lángoló hála és diadal érzet hatják át kebleinket, midőn édes magyar Hazánk ezredéves állami életének megünneplése kitűzött idejéhez folyó 1896 évi május hó 9-ikéhez közeledünk. És ezeket a magasztos érzelmeket úgy is mint hazafiak, úgy is mint magyar ev. ref. egyházunk tagjai büszke és jogos öntudattal érezzük. Mert evang. ref. Egyházunk megalapításától kezdve magyar Hazánk jó és balsorsában hiven osztozott. Együtt egyszerre érezte vele viruló és szabad korszakainak áldásait, vagy egyszerre hordott vele rabbilincseket. De hála a mi erős Istenünknek, a magyarok megtartó Istenének, a felettünk sokszor dörgött fellegekből lesújtó villámok nem oltották ki, e nemzetből a léterőt. Ezer szenvedés között, oly sok vizály után is, megbűnhődve a multat és a jövőndőt megmaradt e magyar nép s a magyar Haza! Sőt a reá bocsátott vészek s viharok alatt kifejlődött, megerősödött anyagilag és szellemileg, testben és lélekben s felépítve a multak romjait, felküzdötte magát az európai művelt népek színvonaláig s ma itt áll. bemutatva

szerényen ezredéves életet a bámuló világnak. Itt vagyunk mi is Hazánk más más templomokban imádkozó népei közt evangyeliom szerint reformált vallásuak, a lelkiismeret, a vallás és a haza saabadságának óltáránál imádvá azt a Mindendeható Istent, ki édes magyar Hazánkat egy ezred-éven át megtartotta, megoltalmazta s boldog kilátást engedett hogy fiainkat és leányainkat fő, közép és elemi népiskoláinkban versenyezve nevelhetjük ev. ref. Anyaszentegyházunknak az önzéstelen utógondolat nélküli tiszta hazaszeretetnek. Itt vagyunk diadal érzettel, s bár kevés számmal de megnyugtató hittel, mert az ezredév dicső nagy munkáiból, erőnkhez képest, sőt erőnk felett kivettük részünket, elveink igazságát elismerve a köztudat s ma már minden hatalomtól menten, bár szegénységünk anyagi erőnk gyöngeségével folyton küzdve munkálhatjuk szent Egyházunk s édes hazánk üdvét és boldogságát!

Vall. és közokt. m. kir. miniszterünk, nagyméltóságú Wlassics Gyula ur, közölte velem mind azon rendeleteket, melyeket hazánk ezer éves fenállásának, a közvetlen kormánya alatt álló összes fő, közép és népiskolákban való megünneplése céljából végrehajtatni kíván (lásd Hiv. közlöny 6. sz.) reményét fejezte ki, hogy mi is azonképpen cselekedni készek leendünk.

Igen! Nagytiszteletű Esperes és Tekintetes Igazgató Urak! ne legyen ebben közöttünk kölömbség. A közös célra egyesüljünk mi is szabadon, függetlenül, lelkünk meggyőződéséből. Fogadjuk el a kitűzött időt s tartsuk meg f. évi május 9-én millenáris iskolai ünnepségeinket. Én a fő, közép illetve elemi iskolák számára idezárok egy-egy tájékoztató »Utasítást.« Cselekedjenek azok szerint, hogy mindenütt egy szívvvel lélekkel tartsuk s üljük meg az ezredéves ünnepélyt.

Majd azután május 10-ke legyen az a nagy nap, melyen az egész nép hazafiui szent érzelmekkel megyen a templomba, hogy ottan háláját a multért és segílyt kérő imáját a jövőre kibuzogja Isten iránt s hogy lelkészének buzditó *alkalmi beszédéből* lelki épületet vegyen, mert „*e mai nap*“ nemzeti *örömondásnak napja*“ 2 kir. 7, 9. „*A mi Urunknak Istenünknek*“ ki bennünket egy ezred év vészein és viharjain épen át hozott „*szent napja ez!*“ Nehém 8. 9.

A mindenható Isten áldó kegyelme legyen s nyugodjék
ev. ref. Anyaszentegyházunkon és Magyar Házunkon!

Teljes tisztelettel vagyok.

Debreczenben, 1896. márcz. 24-én.

Kiss Áron,
püspök.

43-ik szám. Olvastatott a 653—1896. sz. püspöki leirat kapcsán, néhai Jámber Mihály k. sámsoni orvosnak az 1893. évi decz. 15-én kelt s a debreczeni kir. Járásbiróság által e f. évi márcz. hó 11-én 6272. sz. a meghirdetett végrendelete s a megboldogultnak a végrendelet magyarázása céljából csatolt »emlékirat« a. Végrendelkező a Bihar-Mező-Keresztes község határában egytagban fekvő 162. kat. holdat és 46 □-ölet kitevő ingatlanát egy, Mező-Keresztesen felállítandó leánynevelő intézet létesítésére alapítvánnyul a következő feltételek alatt adományozta:

1. Az ingatlan alapítványt képezvén, örök időkre elidegeníthetetlen és meg nem terelhető, s telek jegyzőkönyvileg: Mezőkeresztesi leánynevelő intézet" tulajdonául kebelez-
tessék be.

2. Az alapítvány kezelése, gondozása és felügyeletével a bihari ev. ref. egyházmegye kormányzó testülete bizatik meg, illetve kéretik föl.

3. Az alapítványi ingatlan haszonbérbe adás útján jövedelmeztetendő; s az első évi jövedelem a hagyaték rendezésével járó költségek és kincstári illetékek, valamint a Kiskun-Szentmiklósi gymnasium részére tett 1000 forint alapítvány kifizetésére fordítandó.

4. Az előbbi pontban említett terhek kiegyenlítése ugy szintén az évenkénti kezelés és fentartás költségei után fennmaradt összeg időközi kamataival mindaddig tőkésítendő, míg a leánynevelő intézet céljára megfelelő telek szerezhető s az intézet megnyitható és fentartható leendő

5. A felállítandó s képzett ev. ref. vallásu tanítónők vezetésére bizott leány nevelő intézet református jellegű legyen s első sorban ref. vallásu növendékek vétessenek föl és csak azután más hitfelekezetűek.

6. A felállítandó intézet az elemi iskolánál magasabb fokozatu legyen, hol a növendékek díjmentesen vallásos nőkké s gondos háziasszonyokká hazafias szellemben neveltessenek.

A fenkölt gondolkozásu, egyháza és ha-

zája iránt lángoló szeretettel viseltető végrendelkezőnek a felekezeti növevelés céljára tett gazdag alapítványát az egyházmegyei közgyűlés a legmélyebb hálával veszi tudomásul. S elismerése és köszönetének halvány kifejezése gyanánt a megboldogult végrendelkező emlékét jegyzőkönyvben megörökíteni elhatározza. Az alapítvány átvételével az örökösödési eljárás megindítása és lejárata az Esperest és az egyházmegyei Ügyészt megbizza. Az alapítványnak miként leendő kezelésére nézve véleményes javaslat készítése végett az egyházmegyei elnökség elnöklete alatt: az Ügyész, Hegyesi Márton, a mezőkeresztesi ev. ref. egyház lelkésze és főgondnoka és Sulyok István tagokból álló bizottságot küldi ki, utasítván a bizottság, hogy munkálatát a jövő gyűlésre terjessze be. S addig is míg az alapítványi ingatlan átvételnek, az egyházmegye ügyészét felhívja, hogy a jövedelemnek megfelelő biztosításáról, valamint annak birói letétbe helyezéséről gondoskodják. Végül az ideiglenes felügyeletre a mezőkeresztesi ev. ref. egyház lelkészét és főgondnokát felkéri.

44-ik szám. Bélteki Géza nyüvedi ev. ref. lelkész bejelenti, hogy a nyüvedi anyaegyházhoz tartozó Kügypusztán, államsegélylyel felállítandó és fentartandó ev. ref. iskola és tanító lakás helyéül: K. Széles Károly és neje: Szalai Katalin a 15. sz. telekjegyzőkönyvben 16. hr. szám alatt foglalt 638 □öl területű pusztatelket, oly feltétel alatt adományozták, hogy az iskola építése és fentartása terhe alól a saját személyökre nézve fölmentessenek. A fölmentést elfogadó presbyteri gyűlés határozata és az adománylevél bemutatattik.

Az egyházmegyei közgyűlés nagy elismeréssel fogadja K. Széles Károly és neje: Szalai Katalin kügypusztai lakosoknak nemes vallásos bnzgóságából származott adományát s meleg köszönetének jegyzőkönyvileg ad kifejezést és adományozókat erről éresíttetni

rendeli. Az alapítványozás feltételeihez, úgy a mint az alapítólevélben bennfoglaltatik — hozzájárulván, fentebb megnevezett adományozókat a kügyi iskola felállítása és fentartása terhe alól felmenti. A nyüvedi egyház előjáróságát pedig utasítja, hogy a telek tulajdonjogi bekebelezéséről intézkedjék.

45-ik szám. A nyüvedi ev. ref. egyház a Kügy-pusztán államsegélylyel felállítandó és fentartandó ev. ref. iskola építésére, az egyháztanács és egyházközségi gyűlés határozatával ellátott építési terv és költségelőirányzat bemutatása mellett engedélyt kér s megerősítés végett a tanítói díjlevelet is felterjeszti.

Bár óhajtott volna hogy az emelendő iskola épület és különösen a tanítólakás valamivel tágasabbá és kényelmesebbé tétetnék, de tekintve azt a körülményt hogy a bemutatott terv szerinti építkezés is a kevés számú kügypusztai ev. ref. híveknek nagymérvű áldozatkészsége folytán eszközölhető és hogy annak elhalasztása csak az iskoláztatás kárára történék ez okból a kész építkezést az egyházmegyei közgyűlés engedélyezi.

A tanítói díjleveles helyesbítés és 3 példányban leendő kiállítás végett az egyháztanácsnak azzal az utasítással adja vissza, hogy kiigazítás után, az egyházkerülethez megerősítés céljából fölterjeszthetésre az esperesi hivatalhoz utólagosan küldje be.

46-ik szám. Szabó Károly esperes bejelenti, hogy Olasz Elemér fugyi-i földbirtokos a „Szabadság“ cz. nagyváradi politikai napilap által rendezett sorsjáték egyik nyeményét, egy 500 korona értékű, 200 kötetből álló könyvtárt, a bihari egyházmegye könyvtárának adományozta.

Az értékes adományt mély hálával és igaz köszönettel fogadja az egyházmegyei közgyűlés s erről az adományozó Olasz Elemér földbirtokost jegyzőkönyvi kivonattal értesíteni rendeli.

47-ik szám. A nagykereki-i ev. ref. egyház bejelenti, hogy Königswarter Herman báró az építendő leányiskola javára 300 forint segélyt adományozott.

Az egyházmegyei közgyűlés a legbensőbb hálával vesz tudomást Königswarder Herman báró kis-szántói nagybirtokos ezen újabb adományáról s kötelességének ismeri hogy a nemeslelkű adományozónak a ki egyházunk irányában érzett jóindulatának már annyiszor adta tanujelét, igaz köszönetét e jegyzőkönyvi szám megküldése által tolmácsolja.

48-ik szám. A kismarjai ev. ref. egyház, azon körülmény behatása alatt hogy a megosztatlan 6 osztályu leányiskolában a növendékek túl magas, majdnem 100-ra emelkedő létszáma a tanítás sikerét a legkomolyabban veszélyezteti, az egyház pedig ez időszerint nem rendelkezik olyan anyagi erővel, hogy a tanügy emelése érdekében egy új iskolát építsen és egy új tanítói állomást szervezzon, az épen küszöbön álló egyik tanításága betöltése előtt, meglevő iskoláinak oly formán leendő beosztását vette tervezetbe, hogy a következő 1896—97-ik tanévvel már egy 1—2 osztályu fiu és leány vegyes, továbbá egy 3. 4. 5. 6. osztályu fiu és egy ugyan ilyen leányiskolát állit be. E beosztás indokául az a hosszabb időn át szerzett tapasztalat szolgál, hogy a kisebb fiu iskolának alig volt évenként 40 növendéke, s kilátás sincsen rá hogy vegyessé tételével a tanügyi eredmény kockáztatva volna. Ezen beosztással kapcsolatosan főleg erkölcsi szempontból, az iskolákat akként helyezné el hogy a vegyes és nagyobb leányiskolai a nagyobb fiutanitónak jelenlegi lakhelyéről, a mostani leányiskolába át költöztetésével, egy közös udvarra telepíttessék. Az iskolák rendezése következtében megváltoztatott és szabályszerűen kiállított tanítói fizetés leveleket jóváhagyás és megerősítés végett fölterjeszti.

A kismarjai egyháznak az iskolaügy rendezésére vonatkozó kérvényével kapcsolatban tárgyalatott Mezei Imre nagyobb fiutanitónak, az egyháztanácsnak a nagyobb fi-iskolát kitelepítő végzése ellen, a javadalom csonkulásra hivatkozással benyújtott felebbezése.

Az egyházmegyei közgyűlés, a kismarjai egyháznak, a tanügy emelését célzó intézkedéseihez, a meglevő 3 iskolának tervezet szerint való beosztásához örömmel hozzájárul.

A bemutatott és a régi fizetésleveleket hátrányosan nem változtató újabb tanítói díjleveleket jóváhagyván, megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti. Az iskolák elhelyezésére vonatkozó presbyteri gyűlés határozatát azonban még a hangsúlyozottan előadott indokolás mellett sem erősítheti meg, mert a Mezei Imre tanító felebbezésében jelzett javadalom csonkulást csakugyan fentforogni látja, a mennyiben a lakás, habár a régi bérlevélben külön említve nincsen — a folytonos haszonélvezeti jog folytán, a tanító javadalmazás egyik lényeges alkotó részét képezvén, a javadalmastól önkényűleg el nem vehető. A fentforgó esetben annál kevésbé, mert talán erkölcsi szempontból sokkal erősebb kifogás alá jöhetne a vegyes iskola szervezése, mint egy vegyes és fiu-iskolának egy udvaron elhelyezése. Miről kérvényezők jegyzőkönyvi kivonaton értesíttetnek.

49-ik szám. A kisjenői ev. ref. egyház önerejéből sem jelenlegi iskolájának a tanügyi törvény kívánalmai szerint való fentartására, sem pedig még inkább a folyvást emelkedő iskolás növendékek létszáma által erősen sürgetett új iskola építés és tanító állomás szervezésére képes nem lévén, felekezeti iskolájának az államkormány részéről kikötött azon föltétel mellett, hogy az iskolai telket és épületet, a kincstár javára örök időre dijtalanul bocsássa át, a tulajdonjog telekkönyvi bekebeleztetését engedje meg, 5%-os iskolai pótdót és a tanítói nyugdíjintézeti évi járulékot fizesse, mely engedményekkel szemben kilátásba helyeztetik, hogy az alkalmazandó állami tanító, vagy több tanító beállítása esetén legalább egy, mindig ev. ref. vallásu leendő, a ki méltányos díjazás mellett az énekvezéri teendőket el látja — beszüntethetését kérvényezi.

Az egyházmegyei közgyűlés, a kisjenői egyház nehéz anyagi helyzetének kellő méltánylása mellett sem érezvén magát arra feljogosítva, hogy meglevő egyházi vagyonnal megfelelő ellenérték nélküli elidegenítését en-

gedélyezhesse: a jóváhagyás végett betejesztett ügyiratokat a kérvényező egyháznak azzal az utasítással adja vissza, hogy e nagyfotosságu tárgyban az állam nevében eljáró kir. Tanfelügyelőségénél más megegyezési módokat kieszközölni igyekezzék

50-ik szám. A fugyi vásárhelyi ev. ref. egyház felekezeti iskolájának államivá tétele és Csepelyi Menyhért lelkész a kérelem megadása esetében, az állami iskolában teljesítendő vallás tanítás és énekvezéri teendők díjazása fejében jelenlegi fizetésének távábbra is élvezhetése tárgyában kérvényez.

A mennyiben a kérvény hiányosan, minden vonatkozó mellékletek nélkül terjesztetett be: az egyházmegyei közgyűlés érdemleges tárgyalásába ezuttal sem bocsátkozhatik; hanem az Esperest fölkeri, hogy a kérvény visszaadásával a folyamodó egyháznak és lelkésznek a szükséges és részletes utasítást megadni sziveskedjék.

51-ik szám. Szigethi Elek m. keresztesi ev. ref. lelkész a vonatkozó egyháztanácsi és egyházközségi gyűlések határozatainak kapcsán Kovács Gábor nagyobb fitanító és orgonista kántor súlyos elmebetegségbe esését, ennek következtében a f. tanév hátralevő idejére a tanítói és énekvezéri teendők ellátására olyformán tett intézkedéseket, hogy a nagyobb fiu iskola növendékei osztályonként a 3 tanító között osztassék meg, kik úgy a tanítás mint felváltva az énekvezérség elvégzésére díjtalanul ajánlkoztak, — jóváhagyás végett bejelenti. Egyidejűleg engedélyt kér arra, hogy a jövő tanévre, esperesi megerősítés mellett, a szerencsétlen család terhére egyképesített segéd tanító alkalmaztassék, a teljes tanítói javadalom élvezése a családnál hagyatván meg. Ha pedig Kovács Gábor tanító betegségében javulás ez idő alatt sem állana be: akkor a tanítói állomás végleges betöltésére intézkedés tétetik.

Az egyházmegyei közgyűlés mély sajnálattal értesül egyik jeles tanítójának szomorú betegségéről. A mezőkeresztesi egyháznak a tanítás és énekvezérség ideiglenes ellátására tett intézkedéseit jóváhagyván, a beteg Kovács Gábor teendőit díjtalanul teljesítő tani-

tóknak elismerését fejezi ki. S engedélyezi hogy a jövő tanévben még a tanítói állomás az egész javadalmat élvező család terhére, egy megfelelő segédtanítóval láttassék el, a kinek alkalmaztatását azonban az Esperesnek előzetesen megadott felhatalmazásától függeszti föl.

52-ik szám. Lévai Mihály jákóhodosi ev. ref. lelkésznek, a körüli iskola látogatási tiszteröl való lemondását.

Az egyházmegyei közgyűlés elismerésének kifejezése mellett tudomásul veszi s a tanügyi bizottságot értesíti, hogy helyének betöltéséről intézkedjék.

53-ik szám. A pósalaki ev. ref. egyház, az egyháznak egydűli jövedelem forrását képező valamint a lelkész szántó földei is a körözs folyó folytonos pusztításairól megvédeni akarván, egyfelöl az államépítési hivatalhoz egy védgát építése tárgyában beadott kérvényének elintézése érdekében a vármegyei alispán megkeresését, másfelöl a jelzett cél-eszközlése végett a ref. segélyegylettől 100 frt segély iránt kérvényez.

Az egyházmegye közgyűlés megbizza az Esperest, hogy Biharvármegye alispáni hivatalától, a pósalakai egyháznak a védgát készítése végett benyújtott kérvényének minél előbbi elintézését megsürgetni sziveskedjék. Folyamodó egyházat továbbá, ismert nehéz anyagi helyzeténél fogva segélyezés végett a ref. segély egyeslet jó indulatu figyelmébe ajánlja.

54-ik szám. Császár Károly paptamási-i ev. ref. leánytanító, a múlt évben szenvedett elemi csapásra, továbbá népes családjának súlyos anyagi viszonyok között alig-alig lehetséges fentartására hivatkozva, rendkívűli államsegélyben kéri magát részesíttetni.

A kérvényben jelzett s hatóságilag is igazolt nehéz helyzetre tekintettel, folyamodó a kért rendkívűli államsegélyre melegen ajánltatik.

55-ik szám. Ezen jegyzőkönyv hitelesítésére:
Ritók Zsigmond egyházmegyei gondnok,
Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád
és Csák Máté tanácsbírók felkérettek.

Az 1-től 29. számig és az 55-ik számot jegyzette: Zsigmond Ferencz.

A 30-ik számtól 54-ik számig jegyzette: Sulyok István.

Betűrendes tárgymutató

*az 1896. áprilisi egyházmegyei közgyűlés jegyző-
könyvéhez.*

	Szám.
Ablonczy Pál segédlelkész és csökmői nagyfitanító bekeleztetik	8
Borbély Lajos bihari kisvegyes iskolatanító bekebeleztetik	9
Császár Károly paptamási-i lánytanító rendkívüli állam- segélyre ajáltatik	54
Esperes megnyitó imája s beszéde jegyzőkönyvbe vétetik .	2
„ időszaki jelentése	5
„ számadása 1895-től 1896. ápr. 10-ig jóváhagyatik .	11
„ tanügyi bizottság elnökévé választatik	14
„ orsz. lelkészi gyámintézet pénzkezelőjévé felkéretik .	34
„ Bihar megye alispánja megkeresésére a pósalakai Körös védgát ügyében megbízatik	53
Eszenyi Sándor könyvtáros számadása 1895—6-ról jóvá- hagyatik	11
Eszenyi Sándor jelentése a könyvtár forgalmáról s ajánlata két műnek a tanítóttestület részére ajándékozásáról jóvá- hagyatik	34
Fugyi egyház adóját 8 osztályban vetheti ki	22
Fugyivásárhely iskolaügyi kérvénye hiányos felszerelés miatt nem tárgyalható	50
Dr. Fazekas Imre ügyész Kecskeméthy L. özvegye és árvái gyámsegélye ügyében adjon véleményt	38
Dr. Fazekas Imre ügyész nagytótfalui követelések ügyében jelentést tegyen	18
Dr. Fazekas Imre ügyész Jámbor Mihály ingatlanainak át- vételére az esperessel megbízatik	43
Hegyesi Márton a m.-keresztesi nevelő-intézet ügyében bizott- sági tagul neveztetik	43
Hegyközujlaki ingatlanok adás-vétele a kívánt pótlás után jóváhagyatik	19
Gerencsér József a nagyvárad-ujvárosi orgonista-kántorság- ban megerősítettik s bekebeleztetik	9

Karácsony Imre k. n. révi missionarius jövőre utazási nap- lóját is terjessze be	23
Kecskeméti Lajos volt lelkész emlékezete megörökítettik .	6
Kecskeméti Lajos özvegye és árvái gyámsegélyezése ügyében dr. Fazekas Imre ügyész járjon el	38
Képviselők igazoltattak	3
Kis-Marja iskolarendezése jóváhagyatik. Mezei Imre fitanító eddiggi lakhelyén hagyatik	48
Kis-Jenő iskolája telkét állami iskolává örök tulajdonul el nem idegenitheti	49
Kocsis József a pelbárthidai 200 frt kölcsön ügyében véle- ményadásra felhivatik	25
Konrád Géza a lessi lelkészségben — ha felebbezés nem történik — megerősítettik	10
Kovács Gábor m.-keresztesi nagyfitanító helyettesítése jóvá- hagyó tudomásul vétetik	51
Königswarter Herman báró 300 frt adománya a n.-kerek-i leányiskola építésre köszönettel fogadtatik	47
Közalap-bizottság jegyzőkönyve — az évi járulékok meg- állapítása jóváhagyatik	16 17
Közpénztári számadás 1895—96-ról jóváhagyatott	11
Kügyi pusztán ev. ref. tanító évenkénti segélyezésére 300 frt államsegély adatik	33
Kügyi pusztán iskola-építésre K. Széles Károly és neje 638 □-öl beltelket ajándékoztak	44
Kügyi pusztán iskola-építés terve s a tanítói díjlevél jóvá- hagyatnak	45
Lelkészgyámoldai számadás 1895—6-ról jóváhagyatik	11
Lelkészi országos gyámintézet pénzkéz. lőjévé espéres, ellen- őrző bizottsága tagjaiul: Szemes László és Sulyok István választattak	34
Lelkészi fizetések újbecslésére a konvent a kerület által fel- kéretik	35
Lelkészi gyámolda iránt kötelezettségeiknek eleget nem tetteknek okt. 1-ig még idő adatik	39
Lévai Mihály j.-hodosi lelkész iskolaköri látogató részéről lemondása elfogadtatik	52
Lukács Ödön egyházkerületi egyházi értekezlet elnökének emléke megörökítettik	7
Mezőkeresztesen: új adókules megállapittatik	21

Mezőkeresztesen Jámber Mihály alapítványából „Nőnevelő- intézet“ állittatik annak ügyében az elnökség, Hegyesi Márton, Sulyok István, a m.-keresztesi lelkész és főgond- nok bizottsági tagokul — a jövő gyűlésre jelentéstétel mellett ügyészszel kiküldetnek	43
Mezőkeresztesen Kovács Gábor fitanító-organista helyettesi- tése tudomásul vétetik	51
Micske pusztá a szentjánosi anyaegyházhoz csatoltatik . . .	41
Miskolczy Ferencz dr. jegyző a gyűlésen részt nem vehet .	4
Nagykerekinek Königsvarter Herman báró 300 frt adománya köszönettel vétetik	47
Nagyszántón a tanító fizetése 78 frttal, 400 frtra állam- segélyből kipótoltatik	33
Nagyótfalui követelésekért az ügyész által megindított peres eljárás tudomásul szolgál	18
Nyüveden a tanító fizetése 126 frt államsegélylyel, 400 frtra pótoltatott	33
Nagyvárad prot. internátus számadása, új tervrajza s épi- tési ügye jóváhagyatik	31, 32
Olasz Elemér fugyi-i földbirtokos 500 kor. értékű könyvtár adománya köszönettel fogadtatik	46
Országos kiállítás igazgatósága a lelkészek és családjaik számára kedvezményadásra felkéretik	37
Pappszáz Károly tanácsbíró más elfoglaltsága miatt a gyű- lésen részt nem vehet	4
Pap Károly szalárdi leánytanító bekebeleztetik s megerősítetik	9
Pazar Kálmán nagyvárad segédlelkész bekebeleztetik . . .	8
Pelbárhida 13 frt 18 kr. lelkész gyámoldai tartozása töröltetik	24
Pelbárhida 200 frtos adóssága ügyében, gyámoldai pénztáros a jövő gyűlésre jelent	25
Pelbárhida tanítói fizetése 192 frt államsegélylyel 400 frtra kipótoltatott	33
Pósalaka Körös-védgát készítéséért beadott kérvénye az al- ispánnal megsürgettetik s 100 frt ref. segélyegyleti segélyre ajánltatik	53
Püspök körlevele, az egyházkerület május 28-ki gyűlése tárgyaira tudomásul vétetik	29
Püspök körlevele az ezredéves ünneplésre jegyzőkönyvbe vétetett	42
Számvevőszék a tanácsbírói karból megalakítottatik	15

Szemes László tanügyi bizottsági elnökségről lemondása elfogadtatik	13
Szentjános kérésére a Micske puszta odacsatoltatik	41
Tanító-gyámolda 1895—96. évi számadása köröztetik	12
Tanítótestület az orsz. tanító-congressusra 50 frt segélyt nyer	36
Tanügyi bizottság elnöke Szemes László lemondása elfogadtatik	13
Tanügyi bizottság elnökéül Szabó Károly esperes felkéretik	14
Zagyva Gyula lelkésznek egy évi gyámoldai befizetett járuléka visszaadatik	49
Zih Károly „Népszerű Egészségtan“-a tankönyvül el nem fogadtatik, de a kerületre felterjesztetik	27
Zsákai egyház 3-ik iskolája ügyében beterjesztett jelentése tudomásul szolgál	20
Zsákai egyház haszonbérbe adott földjeiről a szerződések jóváhagyattak	26
Zsigmond József bojti leánytanító bekebeleztetik s megerősítettik	9
Jámbor Mihály sámsoni volt orvos 162 kat. hold földjét egy M.-Keresztesen felállítandó „Nőnevelőintézet felállítására hagyományozza	43
Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság neveztetik	55
Vagyonkönyv-minták elfogadtatnak s beszerzésökre esperes megbizatik	28
Varga Béla bojti fitanító bekebeztetik s megerősítettik	9
Várady Zsigmond dr. egyhm. jegyző a gyűlésen meg nem jelenhet	6

